

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Elżbieta Wawer

w sprawie **P. K. (K.)**

skazanego z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 26 marca 2025 r.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 6 maja 2024 r., sygn. akt VIII AKa 60/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 7 grudnia 2023 r., sygn. akt XII K 164/23,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.**

Andrzej Tomczyk Waldemar Płóciennik Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

P. K. został skazany wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 7 grudnia 2023 r., sygn. akt XII K 164/23, na karę 5 lat pozbawienia wolności za to, że w dniu

13 marca 2023 r. w miejscowości Ł., powiatu p., działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, dokonał zaboru w celu przywłaszczenia plecaka z zawartością 111.000 USD, 5.600 euro i 5.000 zł z pojazdu marki B., powodując straty w łącznej wysokości 518.591,48 zł na szkodę H. N. , tj. za czyn z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

Sąd Apelacyjny w Warszawie, po rozpoznaniu apelacji obrońcy oskarżonego, wyrokiem z dnia 6 maja 2024 r., sygn. akt VIII AKa 60/24, utrzymał w mocy wyrok Sądu I instancji.

Obrońca skazanego wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości i zarzucając: „zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. polegającej na wydaniu w przedmiotowej sprawie orzeczenia w Sądzie Apelacyjnym przez osobę nieuprawnioną - Sędziego Sądu Apelacyjnego Pana X.Y., będącego sprawozdawcą w niniejszej sprawie, powołanego do orzekania przez Krajową Radę Sądownictwa w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r., a to organ nie mogący być uznany jako niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej, a nadto osobę mającą ściśle związki z władzą wykonawczą, co powoduje, że osoba powołana na urząd sędziego, orzekając w przedmiotowej sprawie, nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC oraz prowadzi do naruszenia art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności lub art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej i prowadzi do wniosku, że standard niezależności i bezstronności sądu orzekającego z udziałem wskazanego sędziego nie został dochowany i w konsekwencji skutkuje zaistnieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej - nienależytej obsady sądu, w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację obrońcy prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja obrońcy skazanego, podnosząca uchybienie wskazujące na wystąpienie w sprawie na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady Sądu Apelacyjnego w Warszawie, jest oczywiście zasadna. Umożliwia to jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Stwierdzenie zaistnienia takiego uchybienia powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść wyroku.

Przekonanie Sądu Najwyższego o wystąpieniu w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem, bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., dotyczy Przewodniczącego składu orzekającego i zarazem sprawozdawcy – SSA X.Y., powołanego na urząd sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3).

W pierwszej kolejności należy odnotować, że Sąd Najwyższy jest związany uchwałą trzech Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA-I-4110-1/20. Wykładnia prawa zawarta w tej uchwale jest obowiązująca i w myśl art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, Sąd Najwyższy pozostaje nią związany jako zasada prawną. Nic w tym względzie nie zmienia wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61 (por. m.in.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Jak słusznie podkreśla się w orzecznictwie, wyrok ten bowiem „wykracza poza zawarty w art. 188 Konstytucji RP katalog orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, które z mocy art. 190 ust. 1 Konstytucji RP uzyskują moc powszechnie obowiązującą”. Nie uzyskał zatem mocy powszechnie obowiązującego orzeczenia i co oczywiste nie mógł uchylić uchwały trzech połączonych Izb SN (BSA I-4110-1/20), ani przesądzić o jej obowiązywaniu.

We wspomnianej uchwale Sąd Najwyższy orzekł, że: „Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo

wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, jeżeli wadliwość procesu powoływania prowadzi, w konkretnych okolicznościach, do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.” W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że wadliwość procedury nominacyjnej nie powoduje automatycznie, iż sąd z udziałem sędziego powołanego w takiej procedurze jest sądem nienależycie obsadzonym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. – o ile wada nominacyjna nie dotyczy sędziego Sądu Najwyższego.

Pogląd niniejszy został następnie potwierdzony w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Z uchwały tej wynika, iż „brak podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”. Jednocześnie Sąd Najwyższy uznał na łamach tej uchwały, że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3), nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1.

Powyższe konkluzje zbieżne są ze stanowiskiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej ETPCz) w sprawie Reczkowicz p. Polsce. ETPCz wskazał w nim na negatywny wpływ nowelizacji ustawy o KRS na prawo stron do „sądu ustanowionego ustawą”, stwierdzając: „na mocy ustawy nowelizującej z 2017 r., która pozbawiła gremia sędziowskie prawa do powoływania i wyboru sędziów zasiadających w KRS – prawa przyznanego im przez dotychczasowe ustawodawstwo i mającego oparcie w standardach międzynarodowych – władza ustawodawcza i wykonawcza uzyskały decydujący wpływ na skład KRS [...]. Ustawa praktycznie usunęła nie tylko dotychczasowy system przedstawicielski, ale także

gwarancje niezależności sądownictwa w tym zakresie. W rezultacie umożliwiło to władzy wykonawczej i ustawodawczej bezpośrednią lub pośrednią ingerencję w procedurę powoływania sędziów, z której możliwości te władze skorzystały – o czym świadczą chociażby okoliczności towarzyszące zatwierdzaniu kandydatów na sędziów do KRS [...] (pkt 274 wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., skarga 43447/19). W późniejszym wyroku Wielkiej Izby z dnia 15 marca 2022 r. w sprawie Grzęda przeciwko Polsce (skarga nr 43572/18) ETPCz przyjął, że „[...] cały ciąg wydarzeń w Polsce [...] wyraźnie wskazuje na to, że kolejne reformy sądownictwa miały na celu osłabienie niezawisłości sędziowskiej, poczynwszy od poważnych nieprawidłowości w wyborze sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r., poprzez przebudowę KRS i utworzenie nowych izb w Sądzie Najwyższym, po rozszerzenie kontroli Ministra Sprawiedliwości nad sądami i zwiększenie jego roli w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów” (pkt 348 wyroku według tłumaczenia na język polski dostępnego w bazie orzeczeń ETPCz HUDOC).

Wracając na grunt orzecznictwa Sądu Najwyższego należy podkreślić, że w przytoczonej już uchwale Sądu Najwyższego w sprawie I KZP 2/22 wskazano, iż: „Najistotniejszym skutkiem dopuszczenia do funkcjonowania w przestrzeni obejmującej swoim zasięgiem proces nominacyjny sędziego organu powołanego w sposób sprzeczny z Konstytucją RP, jest obalenie funkcjonującego dotąd *in gremio* i *a priori* domniemania niezawisłości tak powołanego sędziego. Nie istnieje ono już w stosunku do kandydatów, którzy przystąpili do konkursów sędziowskich po dniu 17 stycznia 2018 r. Nie oznacza to samo w sobie stwierdzenia ich stronniczości, lecz nie ma, wobec opisanego wyżej «skażenia» procesu nominacyjnego, możliwości prostego odwołania się do tego domniemania”. Oznacza to, że brak bezstronności i niezawisłości sądu, w składzie którego zasiadał sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w wadliwym procesie przed Krajową Radą Sądownictwa od 17 stycznia 2018 r., należy ustalić *in concreto*.

Stwierdzenie czy w poddanej kontroli instancyjnej lub kasacyjnej sprawie, doszło do wydania orzeczenia przez sąd w składzie nienależycie obsadzonym, a to w związku z wadą w procesie nominacyjnym sędziego lub sędziów – członków składu orzekającego - jakim był udział w nim Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy o KRS z 2017 r., wymaga przeprowadzenia testu, którego

założenia wskazane zostały w powoływanej już wielokrotnie uchwale trzech Izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., uszczegółowione w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r, w której kryteria testu oparte z kolei zostały na wskazaniach zawartych w wyroku ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r. w tzw. sprawie islandzkiej (skarga nr 26374/18).

Test tego rodzaju został przeprowadzony przez Sąd Najwyższy w stosunku do sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie X.Y. w licznych wcześniejszych postępowaniach, każdorazowo z wynikiem negatywnym (zob. orzeczenia Sądu Najwyższego wydane w sprawach o sygn. akt: II KK 23/22, II KS 32/21, II KK 119/22, II KK 288/23, II KK 206/23, II KK 500/23, II KK 309/23, II KK 363/23, II K 35/23, II KK 506/23, II KK 319/23, II KO 13/24). Sąd Najwyższy, w tym składzie, w pełni aprobując rezultaty przeprowadzonych wówczas testów – ze szczególnym uwzględnieniem rozważań poczynionych w sprawie II KK 119/22 - uznaje za niecelowe jego ponawianie w niniejszym postępowaniu. Wskazać jedynie trzeba, że zarówno przebieg kariery zawodowej sędziego X.Y., jak i jego poparcie dla zmian mających na celu podporządkowanie Krajowej Rady Sądownictwa politykom, świadczą o braku niezbędnej niezależności i bezstronności tego sędziego wobec władzy wykonawczej, co narusza prawo strony do sądu, w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP czy art. 6 ust. 1 EKPCz.

O powyższym świadczą działania X.Y., podejmowane w ramach czynności Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, od czerwca 2018 r. Sprawując tę funkcję Przemysław Radzik skupiał swoją uwagę na ściganiu sędziów za ich działalność orzeczniczą, co dowodzi jego silnego powiązania z ówczesną władzą wykonawczą zaś aprobowanie odsuwania sędziów od orzekania w trybie art. 130 u.s.p. tylko za stosowanie w swoich orzeczeniach norm konwencyjnych oraz traktatowych i z tego samego powodu aprobowanie ich przenoszenia (np. sędziów Sądu Apelacyjnego w Warszawie do innego wydziału), co było także działaniem wbrew zabezpieczeniu zastosowanemu postanowieniem Wiceprezesa TSUE z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie C-204/21, dowodzi woli spełniania oczekiwań konkretnej opcji politycznej. Zmierzając w ten sposób do wywołania „efektu mrożącego” wśród sędziów, usiłował uzyskać z ich strony zachowania pożądane z przyjętego przez niego punktu widzenia, a z drugiej strony

oferował ochronę w wypadku podporządkowania się (czego przykładem jest m.in. umorzenie postępowania dyscyplinarnego w związku z zachowaniem sędziego X.Y.1 polegającym na publicznym podarciu projektów uchwał zgromadzenia ogólnego sędziów Sądu Okręgowego w O.). Zachowania te świadczą o niezachowywaniu przez X.Y. nawet pozorów bezstronności podczas sprawowania funkcji Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego.

Biorąc pod uwagę ustalone okoliczności dotyczące sędziego X.Y. należy uznać, że sąd z jego udziałem nie spełnia kryteriów sądu ustanowionego ustawą. Wyrażenie to: „sąd ustanowiony ustawą”, zawarte w art. 6 ust. 1 EKPCz dotyczy bowiem nie tylko ustawowej podstawy samego istnienia sądu, lecz również składu orzekającego w każdej sprawie (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, Komisja Europejska przeciwko Polsce). W związku z powyższym trzeba uznać, że udział tego sędziego w rozpoznaniu niniejszej sprawy i wydaniu końcowego orzeczenia, prowadził do obsady sądu niezgodnej z regulacjami prawa polskiego i międzynarodowego, a zatem do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Wymaga też podkreślenia, że wprowadzie w chwili obecnej ustało bezpośrednie zagrożenie naruszania przez organy władzy wykonawczej niezawisłości sądownictwa, a także zmniejszona została aktywność sędziów pełniących nadal funkcje rzeczników dyscyplinarnych, których działania ukierunkowane na represjonowanie sędziów sprzeciwiających się podporządkowaniu władzy sądowniczej woli Ministra Sprawiedliwości osiągnęły szczyt intensywności w latach 2018-2023, to jednak przytoczone w powołanych wyżej sprawach Sądu Najwyższego fakty dotyczące przeszłości wymienionego sędziego w pełni uzasadniają tezę o braku u X.Y. przymiotów gwarantujących, że sąd z jego udziałem, był w chwili wydania zaskarżonego kasacją wyroku sądem niezależnym i bezstronnym, w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 KPP UE oraz art. 6 ust. 1 EKPC. Zważyć ponadto należy, że pomimo zmiany personalnej na stanowisku Ministra Sprawiedliwości, Przemysław Radzik kontynuuje kadencję Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz działania służące piętnowaniu sędziów, będących przedstawicielami grupy dążącej do przywrócenia stanu praworządności w kraju, o czym świadczy choćby treść

opublikowanego przez niego komunikatu z dnia 24 lutego 2025 r. o wszczęciu postępowań dyscyplinarnych wobec sędziego Sądu Okręgowego, który „brał udział w zorganizowanej grupie przestępczej, mającej na celu zmianę konstytucyjnego ustroju Rzeczypospolitej Polskiej oraz usunięcie lub zaprzestanie działania konstytucyjnych organów państwa w postaci Krajowej Rady Sądownictwa, Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego poprzez między innymi podejmowanie w porozumieniu z ustalonymi sędziami Sądu Najwyższego działań kwestionujących istnienie stosunku służbowego oraz skuteczność powołania innych sędziów oraz odmowę wymiaru sprawiedliwości, nieprzestrzeganie art. 190 ust. 1 Konstytucji poprzez niestosowanie ostatecznych, ogłoszonych i mających moc powszechnie obowiązującą orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, w zamiarze podporządkowania wymiaru sprawiedliwości władzy politycznej, pomimo świadomości bezprawności i bezskuteczności powołania go do pełnienia funkcji rzecznika dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości, w ramach tej funkcji, przekraczając uprawnienia (...)” (<http://rzecznik.gov.pl/wp-content/uploads/2025/02/Komunikat-Zastepcy-Rzecznika-Dyscyplinarnego-z-24.02.25.pdf>).

Z tego względu konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Procedując powtórnie, Sąd ten zadba, aby rozpoznanie sprawy zostało przeprowadzone w składzie nie rodzącym wątpliwości co do jego niezależności, niezawisłości i bezstronności.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Andrzej Tomczyk Waldemar Płóciennik Eugeniusz Wildowicz

[J.J.]

[a.ł]